

Ο Θεός δεν είναι μεγάλος (Κρίστοφερ Χίτσενς)

Ο Βρετανός δημοσιογράφος, συγγραφέας και αμφισβητίας Κρίστοφερ Χίτσενς (1949-2011), μέσα σε ένα από τα βιβλία του, το «Ο Θεός δεν είναι μεγάλος» (God is not great), χωρίς η γραφή του να φείδεται επιθετικών χαρακτηρισμών και κοσμητικών επιθέτων, εναντιώνεται στο φαινόμενο τής θρησκείας. Θα περίμενε κανείς ο συγγραφέας (από τα βέλη τού οποίου δεν ξέφυγε ούτε η Μητέρα Τερέζα), να έχει ζήσει σε απόσταση από τις θρησκείες, αλλά όχι: Υπήρξε

αγγλικανός, σπούδασε σε σχολείο μεθοδιστών, μεταστράφηκε λόγω γάμου στην Ορθοδοξία, ξαναυμφεύθηκε από ραβίνο.

Ο Χίτσενς (ο οποίος, παρεμπιπτόντως, ήταν υποστηρικτής τών ελληνικών θέσεων σε ότι αφορά τα Γλυπτά τού Παρθενώνα και το Κυπριακό), μέσα από μια ευρύτατη γκάμα φιλοσοφικών και λογοτεχνικών αναφορών και σύγχρονων και παλαιότερων ιστορικών στοιχείων, επιθυμεί να τεκμηριώσει τον τίτλο του βιβλίου του, τα βασικότερα σημεία του οποίου συνοψίζονται στα εξής:

Η θρησκεία είναι ανθρώπινο (δηλαδή ανδρικό) επινόημα. Η οργανωμένη μορφή της είναι βίαιη, συγγενική με τον ρατσισμό και τον σεχταρισμό, περιφρονεί τις γυναίκες, καταπιέζει τα παιδιά, οδηγεί σε αυταπάτες και ψυχώσεις. Το μήνυμά της είναι μήνυμα μόνιμης υποταγής και ευγνωμοσύνης. Οι θρησκείες εμφανίστηκαν όταν οι περισσότεροι άνθρωποι ήταν αγράμματοι και ακόμα και σήμερα απευθύνονται πρώτα στους πολλούς, που είναι φτωχοί, αμόρφωτοι και βρίσκονται σε σύγχυση. Οι πρώτοι πατέρες της πίστης (φρόντισαν να μην υπάρχουν μητέρες) ζούσαν σε μια εποχή αβυσσαλέας άγνοιας και φόβου. Σ' εκείνη την κλασιάρικη νηπιακή ηλικία του ανθρώπινου είδους, κλήθηκε να ικανοποιήσει την ανάγκη για γνώση, παρηγοριά και φυσικά την επιθυμία αποφυγής του θανάτου. Παραδόξως οι τρεις βασικές μονοθεϊστικές θρησκείες χαρακτηρίζονται από έναν «Παντοδύναμο» που έχει την τάση να εμφανίζεται σε αγράμματα πρόσωπα στη Μέση Ανατολή (κατεξοχήν τόπο προφητών, δεισιδαιμονιών και ειδωλολατριών) και σε απελπιστικά τοπικό πλαίσιο. Αυτοί οι επαρχιώτες ή ο θεός τους, δεν φαίνεται να έχουν την παραμικρή ιδέα για το τι συμβαίνει πέρα από την έρημο και

τα κοπάδια τους. Μήπως τελικά εκείνος ήταν που δημιουργήθηκε κατ' εικόνα και ομοίωσή τους;

Ο Θεός δεν δημιούργησε τον άνθρωπο κατ' εικόνα και ομοίωσή του, αλλά μάλλον συνέβη το αντίθετο, κάτι που αποτελεί την ανώδυνη εξήγηση για την πληθώρα θεών και θρησκειών και την αδελφοκτονία στο εσωτερικό των δογμάτων. Άλλωστε οι ίδιοι οι ιδρυτές αδυνατούν να συμφωνήσουν μεταξύ τους στα στοιχειώδη. Αν προσθέσει κανείς όλους όσους διεκδικούν καταγωγή από τον ιδρυτή μιας θρησκείας, το άθροισμά τους θα υπερέβαινε τον αριθμό των κομματιών του προφανώς εκατοντάδων μέτρων σταυρού (αν κρίνουμε από το «Τίμιο Ξύλο» που κυκλοφορεί) του Ιησού. Στο μεγαλύτερο μέρος της ανθρώπινης ιστορίας η ελευθερία απιστίας ή επιλογής θρησκείας δεν υπήρχε. Οι κατατρομαγμένοι χωριάτες της αρχαιότητας θα πίστευαν ή στον έναν ή στον άλλον θεό.

Σε όλα τα θρησκευτικά κείμενα απαντά ο αρχέγονος φόβος πως η μισή ανθρώπινη φυλή είναι διεφθαρμένη και ακάθαρτη· η επιθυμία για μικροδιευθετήσεις αντιδικιών σε αγροτικά ζητήματα και η δικαιολογία για δουλεμπόριο και εθνοκάθαρση. Άλλωστε η θρησκεία έχει κάνει πάρα πολλούς ανθρώπους να συμπεριφέρονται χειρότερα απ' όσο οι άλλοι αλλά και να επιτρέπουν στον εαυτό τους ακριβώς αυτή τη συμπεριφορά. Οι ευσεβείς πάντα θα καίνε ο ένας τις εκκλησίες, τα τεμένη και τις συναγωγές του άλλου. Αναρίθμητες περιπτώσεις αποδεικνύουν πως η θρησκεία λειτουργεί σαν ένας τεράστιος πολλαπλασιαστής φυλετικής καχυποψίας και μίσους και δεν διαφέρει σε τίποτα από τον ρατσισμό.

Παραμένει εντυπωσιακό το ότι όλες οι θρησκείες έχουν αντισταθεί σθεναρά σε κάθε προσπάθεια να μεταφραστούν τα ιερά κείμενά τους σε γλώσσες κατανοητές. Ακόμα και σήμερα κάθε μεταγραφή του Κορανίου στην καθομιλούμενη πρέπει να τυπώνεται παράλληλα με το αραβικό πρωτότυπο κι «αυτό θα έπρεπε να γεννάει υποψίες ακόμα και σε έναν ηλίθιο». Τα Ευαγγέλια αδυνατούν να συμφωνήσουν ακόμα και στα βασικά, στην περιγραφή π.χ. της «Σταύρωσης» ή της «Ανάστασης». Όλες φροντίζουν να φιμώνουν ή να εκτελούν όσους τις αμφισβητούν και αυτό αποτελεί μάλλον απόδειξη βαθιάς ανασφάλειας και αδυναμίας παρά δύναμης.

Συχνότατα οι θρησκείες απειλούν την δημόσια υγεία. Η στάση τους έναντι της ιατρικής είναι συνήθως εχθρική: Την καταπολεμά μαζί με την επιστήμη γιατί σπάνε το μονοπώλιό της (είναι βολικότερο να διαδίδει πως οι ασθένειες αποτελούν θεϊκή τιμωρία για τις αμαρτίες). Ιεχωβάδες και άλλοι χριστιανοί

αρνούνται επείγουσα ιατρική περίθαλψη στα παιδιά τους· μουσουλμάνοι άφησαν πληθυσμούς σακατεμένους διαδίδοντας πως το εμβόλιο της πολιομυελίτιδας αποτελεί μέρος μιας...πλεκτάνης του ΟΗΕ. Σ' ένα μεγάλο μέρος της ανιμιστικής και μουσουλμανικής Αφρικής νεαρά κορίτσια υποβάλλονται στο μαρτύριο της κλειτοριδεκτομής και πρόσδεσης του αιδοίου, ενώ τα αγόρια ακρωτηριάζονται σεξουαλικά με την περιτομή. Ακόμα και στη Νέα Υόρκη του 21ου αιώνα λαμβάνουν χώρα πρωτόγονοι ακρωτηριασμοί με τραγικά αποτελέσματα - ελάχιστοι θα άντεχαν να διαβάσουν τις σχετικές περιπτώσεις.

Εδώ υπεισέρχεται η τερατώδης σχέση της θρησκείας με το σεξ και ο φόβος που προκαλεί η αναπαραγωγική πράξη. Η σχέση θρησκευτικής βαρβαρότητας και σεξουαλικής καταπίεσης είναι άμεση. Το σεξ πρέπει να χάσει την απολαυστική του πλευρά. Αναρωτιέται όμως κανείς τι είδους θεοί είναι εκείνοι που αφού «ποίησαν τα πάντα εν σοφία», έδωσαν την σεξουαλική ορμή στον άνθρωπο κι ύστερα την καταδίκασαν. Όταν οι νεαροί μουσουλμάνοι στερούνται κάθε σχέση με το αντίθετο φύλο και μαθαίνουν να προτιμούν το μαρτύριο της αποχαυνωτικής μηχανικής απαγγελίας του Κορανίου, το πρόβλημά τους, δεν είναι ότι επιθυμούν παρθένους αλλά ότι οι ίδιοι είναι παρθένοι.

Οι μονοθεϊστές παρενοχλούν συνεχώς τον θεό τους, σαν να είναι κουφός -πώς όμως αυτοί, ένα απλό δημιούργημα του Θεού, γνωρίζουν τις προθέσεις εκείνου αλλά και τις επιθυμίες του σχετικά με συνήθειες, διατροφή και σεξουαλική ηθική; Η θρησκεία έχει αποδειχτεί εξαιρετικά παραβατική πάνω στο ένα και μοναδικό θέμα όπου δεν θα έπρεπε αποδεικνύοντας το αυτονόητο: Πως ηθική και ηθικότητα είναι εντελώς ανεξάρτητες απ' την πίστη. Και σε τελική ανάλυση ποιοι είναι οι κληρικοί για να ερμηνεύσουν τη φύση εν γένει; Έχουν αποδειχτεί ανάκανοι γι' αυτό. Σήμερα είναι αποδεδειγμένη η σύνδεση σωματικής και ψυχικής υγείας με την σεξουαλική λειτουργία/δυσλειτουργία.

Η εμπλοκή της θρησκείας στην πολιτική είναι εξίσου καταστροφική. Μπέλφαστ, Βηρυτός, Βελιγράδι, Ιερουσαλήμ, Βαγδάτη, Ρουάντα. Η ισραηλινοπαλαιστινιακή διένεξη θα είχε λυθεί με ευκολία (:δύο όμορα κράτη) αν δεν είχαν ανακατευτεί ραβίνοι και μουλάδες. Οι ορθόδοξοι έκαναν γαργάρα τους αμέτρητους ομαδικούς τάφους των ομόδοξων Σέρβων εγκληματιών πολέμου Κάραζιτς και Μλάντιτς. Οι εκκλησιαστικές αρχές πάντα είναι απρόθυμες να καταδικάσουν γεγονότα όπως οι δολοφονίες των μεταφραστών του Ράσντι (ενώ αντίθετα καταδίκασαν το έργο του!) και σπάνια παρεμβαίνουν σε περιπτώσεις παιδικής κακοποίησης, δουλείας ή γενοκτονίας. Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, Γκάντι, Μορμόνοι, ψευτομεσσίες. Η θρησκεία

πάντα χρησιμοποιήθηκε για εδραίωση εξουσίας.

Διόλου τυχαία σε όλες τις τυραννίες, οι τύραννοι ήταν και θεοί ή επικεφαλής εκκλησιών, ενώ τα ολοκληρωτικά καθεστώτα χρησιμοποίησαν τους όρους της θρησκείας: Δουλική εξύμνηση του τέλειου ηγέτη, επιτήρηση και αποποίηση κάθε ιδιωτικότητας και ατομικότητας (και στο σεξ), καταγγελίες και τιμωρίες. Άλλοτε συμβάδισαν αρμονικά (ο Φασισμός πήγαινε παρέα με την Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, που άλλωστε οργάνωσε και την διαφυγή των ναζιστών στην Λατινική Αμερική -το απαρτχάντ κραύγαζε τις χριστιανικές του αρχές), άλλοτε απλώς την αντικατέστησε (Σταλινισμός). Κάθε άπιστος θεωρήθηκε τρελός, εξ ου και ο εγκλεισμός των διαφωνούντων της Σοβιετικής Ένωσης σε φρενοκομεία.

Η θρησκεία πάντα χαρακτηρίζεται από μια απωθημένη επιθυμία να δει τα πάντα να διαλύονται και να ερειπώνονται, εξ ου και η εμμονή με τις «Δεύτερες Παρουσίες» και τις «Αποκαλύψεις». Το 2000 ήταν «ένα ακόμα οδόμετρο για ηλίθιους», ενώ με κάθε αφορμή, πλήθη εύπιστων ανεγκέφαλων ξεπουλούν τα υπάρχοντά τους ή παραδίδουν τις γυναίκες τους στον ηγέτη, ενόψει κάποια επερχόμενης καταστροφής. Όμως κάτι που δεν έχει φυσική εξήγηση, δεν σημαίνει πως έχει και υπερφυσική. Σ' αυτό τον κόσμο τίποτα δεν είναι παράξενο. Οι φυσικές «θεομηνίες» σίγουρα δεν συνιστούν παραβιάσεις των νόμων της φύσης, αλλά μάλλον οφείλονται στις αναπόφευκτες διακυμάνσεις στο εσωτερικό τους. Η ιδέα βέβαια πως οι συμφορές συνιστούν θεϊκή τιμωρία είναι πάντα χρήσιμη και χρησιμοποιείται με κάθε ευκαιρία ακόμα και σήμερα (δίδυμοι πύργοι, τυφώνας Κατρίνα). *«Σήμερα ακόμα και το μικρότερο απ' τα παιδιά μου γνωρίζει περισσότερα για την φυσική τάξη απ' ότι οι "Πατέρες"... Γιατί δεν είναι ευτυχισμένοι όσοι πιστεύουν πως κάποιος πανάγαθος και παντοδύναμος δημιουργός τους έπλασε και τώρα τους επιτηρεί ακόμα κι όταν κοιμούνται; Μήπως τελικά αυτός ο δημιουργός δεν είναι κάποιος, αλλά μια συνεχής διαδικασία μεταλλαγών με πολύ περισσότερα τυχαία στοιχεία απ' όσο θα ήθελε η ματαιοδοξία των πιστών;».*

Η χρησιμότητα της θρησκείας ανήκει στο παρελθόν, τα θεμελιώδη βιβλία της περιέχουν κατάφωρα ψεύδη, συντηρούνταν με το ψέμα, τον φόβο, την άγνοια και την ενοχή. Η εποχή των προφητών, των μεγάλων θεολόγων και των θαυμάτων είναι μακριά. Ακόμα κι η τέχνη της ανάστασης πέθανε, εκτός αν εξ αρχής οι πηγές ήταν αναξιόπιστες. Οι επιστήμες της κειμενικής κριτικής, της αρχαιολογίας, της φυσικής και της μοριακής βιολογίας έχουν δείξει ότι οι θρησκευτικοί μύθοι είναι ψευδείς και επινοημένοι από τον άνθρωπο κι έχουν επιτύχει να παρουσιάσουν

καλύτερες εξηγήσεις. Μάλιστα η ίδια η θρησκεία ερμηνεύεται πλέον με όρους «φυσικής επιστήμης». Τα φαινόμενα εξηγούνται με βιολογικούς όρους και στο ψυχολογικό πεδίο είναι προτιμότερο οι άνθρωποι να πιστεύουν σε κάτι από το να μην πιστεύουν σε τίποτα. Αλλά μάλλον απλώς πιστεύουν στην πίστη.

Σαφώς η θρησκευτική πίστη δεν θα εκλείψει ποτέ, ή τουλάχιστον, όχι προτού οι άνθρωποι ξεπεράσουν το φόβο του αγνώστου, του θανάτου και του ενός για τον άλλο. Οι άνθρωποι είναι πάντα ελεύθεροι να ιδρύουν ή να ακολουθούν τη θρησκεία που τους ταιριάζει, ικανοποιεί ή κολακεύει. Αρκεί να μην κάνουν τόση φασαρία οι ιεροκήρυκες που ισχυρίζονται ότι ο δικός τους Μεσσίας και κανενός άλλου είναι εκείνος που οφείλει να δέχεται ο κόσμος με δουλοπρέπεια και δέος. Αρκεί να αφήσουν ήσυχους εκείνους που δεν «πιστεύουν» -πράγμα που ποτέ δεν κάνουν. Οι υπερασπιστές της ας συνεχίσουν να βασίζονται αποκλειστικά στην πίστη τους, όμως να έχουν το θάρρος ακριβώς αυτό να παραδεχτούν. Το αίσθημα δικαιοσύνης ας το επιβάλλει η συνείδηση, όχι κάποια θεϊκή οργή.

Η ανάγκη για θαυμασμό και μυστήριο ικανοποιείται άριστα με μουσική, τέχνη, λογοτεχνία, ανθρώπινη επικοινωνία, φιλία, ψυχαγωγία. Η μελέτη της λογοτεχνίας μπορεί να αντικαταστήσει την παθητική εμμονή στα παραποιημένα και χαλκευμένα ιερά κείμενα και στις φανταστικές ηθικολογικές ιστορίες τους. Άλλωστε οι σπουδαίοι λογοτέχνες αντιμετωπίζουν τα μεγάλα ηθικά διλήμματα πολύ καλύτερα. Στον Σέξπιρ υπάρχει πολύ περισσότερη ηθική υπεροχή απ' όσο στο Ταλμούδ ή στο Κοράνι ή στο οποιοδήποτε χρονικό διενέξων μεταξύ πρωτόγονων φυλών. Μπορούμε να ζούμε ηθικά χωρίς τη θρησκεία και κανένα μέρος της γης δεν μπορεί να είναι «ιερότερο» από τα υπόλοιπα. Κάθε στάση που δηλώνει υποταγή και παράδοση ανήκει στην προϊστορία του ανθρώπινου είδους.